

Дата:07.10.2021

Урок № 12

Тема: Словосполучення з прийменником *по* (*піти по гриби; по цей день; блукати по полю; триватиме з лютого по квітень; кожному по сувенірові; зауваження по суті тощо*).

Мета: (формування компетентностей): предметні (знання учнів про синтаксичні норми; правила утворення словосполучень із прийменником *по*; вміння аналізувати текст; навички грамотного письма); ключові (вміння вчитися: логічне мислення, увага, пам'ять, творчі здібності, старанність і наполегливість; навички самоаналізу своєї роботи; комунікативні: вміння працювати в колективі і парах; інформаційні: навички роботи з текстами, вміння узагальнювати матеріал для презентації; навички роботи з тестами; загальнокультурні: вміння працювати в інтернет-просторі, толерантне ставлення до інших).

Матеріали до уроку:

Орфографічна хвилинка

- Розподіліть дієприкметники на активні та пасивні. Уставте пропущені букви, виділіть суфікси.

Нагрі..ий сонцем, скопі..а нива, смаже..е м'ясо, зів'я..е листя, осяя..ий славою, навантаж..ний зерном, пожовк..а трава, нагородж..ий орденем, зроста..ий галас, потемні..ий від часу, засмаг..ий на сонці, спорудж..ий до війни, покину..а в лісі хатина, змарні..ий від голоду, посивіле волосся, сп'яні..ий від чистого повітря, схудлий.

Робота з підручником

- Вивчення параграфа «Словосполучення з прийменником *по*».

В українській мові прийменник <i>по</i> вживають у конструкціях, які вказують	
на мету (зі знахідним відмінком після дієслів руху)	пішли <i>по</i> гриби (<i>по</i> воду, <i>по</i> сіль), звернутися <i>по</i> допомогу
на місце дії (з місцевим відмінком)	<i>по</i> діброві, <i>по</i> саду, <i>по</i> землі
Увага! Для позначення місця дії прийменники <i>по</i> — <i>в</i> (<i>у</i>) синонімічні, але відрізняються відтінками значень. Прийменник <i>в</i> означає місце здійснення дії, <i>по</i> вказує, що дія поширюється на більший простір: <i>в</i> лісах — <i>по</i> лісах.	
на межу (зі знахідним відмінком)	<i>по</i> коліна у воді
на час (у значенні певного періоду, а також у значенні «після»)	з березня <i>по</i> травень, <i>по</i> обіді
Увага! Для позначення часу дії прийменники <i>по</i> — <i>в</i> (<i>у</i>) так само відрізняються відтінками значень: <i>в</i> (<i>у</i>) вказує на час дії, події, <i>по</i> — означає «після», кінцевий термін завершення дії або регулярну повторюваність дії: з <i>понеділка по</i> вихідні, <i>по</i> вихідних днях.	
на кількість, міру чогось (зі знахідним відмінком)	<i>по</i> троє в кімнаті, <i>по</i> 25 учнів у класі, <i>по</i> одній цукерці
на сферу діяльності	<i>по</i> господарству, <i>по</i> службі

Увага! З прийменником **по** у формі місцевого відмінка вживаються дієслова *знати, пізнати*: *Знати пана по халявах. Птаха пізнають по пір'ю, а людину по мові.*

Надмірне вживання в побутовому мовленні прийменника **по** призводить до утворення ненормативних конструкцій, які слід замінити:

синонімічними прийменниками

по ініціативі — з ініціативи
по сусідству — у сусідстві

безприйменниковими конструкціями

по понеділках — щопонеділка
по пошті — поштою

Грамотична робота

- *Замініть словосполучення з прийменником по синонімічними словами або безприйменниковими зворотами.*

По ліву сторону (ліворуч); по меншій мірі (принаймні); по понеділках (щопонеділка); по порядку (поспідовно); по пошті (поштою); по електронній пошті (електронною поштою); по стежині біжить (стежиною) біжить; по цілим дням (цілими днями); униз по річці (униз річкою); по обох сторонах дороги (обабіч дороги); сам по собі (сам собою); операції по розвитку (операції розвитку); говорити по душах (говорити відверто); подорожі по місту (подорожі містом); звертатися по телефону (звертатися телефоном).

Редагування словосполучень

- *Виправте помилки, пов'язані із закінченням іменників, зробіть висновок про те, з якими відмінками поєднується прийменник по.*

Рахує по пальцям, читає по складам, мандрує по горах і доли-нам, б'є по великим барабанам.

Готуємося до ЗНО

- *Виконайте тестове завдання.*

1. Прийменники вжито правильно в словосполученні

А по вихідним дням

Б передати по радіо

В діяти по наказу

Г приємний по смаку

Д у всіх випадках помилки відсутні

1. Усі прийменники пишуться з дефісом у рядку

А (з)над, (по)над, (по)шж, (по)серед

Б (на)прикінці, (в)наслідок, (на)зустріч, (по)біля

В (з)під, (за)для, (уві)сні, (у)слід

Г (з)поза, (з)посеред, (з)поміж, (з)за

Д (по)друге, (по)одному, (до)мене, (тим)часом

4. У якому реченні допущено помилку під час використання прийменників у та в?

А Добре було у вересні та на початку жовтня.

Б Заглядає в шибку казка з сивими очима.

В За вікном в абрикосовому саду щось кричала хазяйка подвір'я.

Г В гору стежка твоя, я спускаюсь з гори.

Д У двері хтось злегка постукав.

2. Правильно вжито прийменник у словосполученні

А залік по економіці

Б доглядати за тваринкою

В проживати по адресі

Г звернутися за телефоном

Д називати по імені

5. Знайдіть словосполучення, у якому прийменник ужито неправильно

А увійти до кімнати

Б пройти повз будинок

В виконати по дорученню

Г за життя вченого

Д отримати за рецептом.

6. Знайдіть словосполучення, у якому прийменник ужито правильно

А розпитувати за сина

Б зошит по українській мові

В прийти в школу

Г доводити для відома

Д виконати на прохання.

**Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту
y.levchuk2976@gmail.com**

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку